

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Melyben		Vidéken	
1 óra	1 K.	1 óra	150 K.
3 óra	3 K.	3 óra	450 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
1 óra	12 K.	1 óra	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.
Egyes szám: 4 fillér.
Előfizetés díjazás szerint.

Feladós szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

KÁROLY JÁNOS.

A régi idők, a nagy emberek egy tiszteletreméltó alakja dől ki az élők sorából vasárnap este. Egy nagy tudású főpapunk hunyta le szemét hosszú, dolgos, tudományos élet után. Meghalt a székesfehérvári egyházmegye nagyprépostja, Károly János, drávai püspök. Nem váratlanul érte ugyan az egyházmegyét, a megye, a város társadalmát a vesztés, magas kora hiszen már a távozók közé sorozta, a nagy emberek, az értékes emberek elvesztését azonban ilyenkor is fájjaljuk s távozásuk ilyenkor is közelebb érinti lelkünket. A sok esztendő megtörtte ugyan a nagy főpapot, előttünk mégis a daliás Károly János állt mindig, a nagy egyházzónokot láttuk, aki páratlan művészettel tudta a lélek hurjait pengetni. A kiváló történelmeszt látuk, a nagy kutatót, a régiségek barátját, a művészet, a tudomány-emberét, aki pátriarka korában sem lett hűtlen nozzájuk. A békeség emberét láttuk benne, aki a szeretetet hozdotta szívén, szavaiban tetteiben. Tisztelet, szeretni mindenkit, békeségben élve dolgozni Krisztusért, a hazáért, a társadalomért, a tudományért, ez volt az ő programja. Ez volt Károly János akkor, amidőn az egyházmegye több községében fáradozva dolgozott a lelkekért, ez maradt a méltóságában is, öregségének napjai alatt is. Kimalása is az életét karakterizálta, a békeség emberének eszében hanyatlott le a galambfehér feje s szállt el a lelke. Krisztusnak egy jó szolgálója, a hazának egy jó fia, a társadalomnak egy szeretett tagja, a tudományunk egy komoly munkása ment el közülünk. Nyugodjék békében.

Károly János nagyprépost már évek óta gyengélkedett ugyan, ez azonban csak koránál folyomány volt, egyébként egészséges ember volt, akít még a legutóbbi időkben ott láttunk a székesegyházban. Az ilyen magas kornál csak egy kis hűlés vagy gyomorrontás kell, s katasztrófa következhetik. Így történt nála is. A múlt héten kezdődött a rosszullet s vasárnap este már, tulajdonképpen végelgyengülésben, meghalt. Életrajzi adatai a következők:

1834-ben született Ráckevén s 1855-ben a székesfehérvári egyházmegye papjává szentelték. Első lelkes állomása Dunabogdány volt, s csakhamar szülőfalujába került

lelkipásztorok. Ráckevéről Székesfehérvárra helyezte a megyéspüspök. 1860-ban Agárdra ment lelkésznek, onnan pedig Nagytéténybe került. 1885-ben a király székesfehérvári kanonoknak nevezte ki, s 1885-1888 a hittudományi főiskolának volt igazgatója. 1888-ban kapta az apátságot, s 1898-ban lett nagyprépost, 1900-ban pedig kaptalan helynök. 1902-ben nevezte ki a király drávai püspökké. A székeskáptalan a baláról a következő gyászjelentést adta ki:

A SZÉKESFEHÉRVÁRI SZÉKESGYHÁZI KAPTALAN mely fájdalommal tudatja, hogy

nagyprépostja és Krisztusban szeretett testvére

Méltóságos és főtisztelendő

KÁROLY JÁNOS
drávai vál. püspök, szentszéki alnök,
gyómantimisi áldozópap, egyházmegyei
gyűlési elnök stb.

életének 24. áldozópapságának 61-ik évében, a halálhők szentségének áttartás felvétele után folyó hó 16-án este 8 órakor Felkel Teremtőjünk visszatért

Az elhunyt lelke áldozatát az engesztelő-szentmisét folyó hó 19-án reggel 9 órakor fogjuk a székesegyházban a Menedéknak bemutatni, holtestét pedig az ünnepélyes szent mise után (10 órakor) lakásán beszemelteti és a Szent-Keresztől nevezett (süsti) területen a boldog feltámadás reményében eltemeti.

Székesfehérvár, 1916. január 17-én

Az örök világosság fényeskedék neki!

Zászlószentelés.

A szent Donát társulat 1808-ban alakult. Célja a vallásosság ápólása, szent Donatus vertant tisztelete és az egyházi ünnepségeken való testületi részvétel. Később ehhez járult, hogy a tagok a társulat jóvedelméből halálesetek alkalmával az elhalt tagok család-jait segélyben részesítettek. 1808-ban szép zászlót készítettek, amely később elronyodván, 1873-ban új, szebb zászlót készítettek. Ennek zászlóanyja Zichy Nándor ne grófné, a város akkori képviselő-jének Zichy Nándor grófnak neje volt. Negyven év alatt az zászló is szétfogyott, azért a társulat Langmár István elnök indítványára kimondotta, hogy új zászlót készíttet. Váratlanul két nagylelkű jövevény jelentkezett, Lerif Ignác szül. Noficz Erzsébet és bátyja Noficz István vizitátor-lakosok, a kik összes költségeket: 800 koronát magukra vállalták. Gyönyörű zöld brokát selyemből készült a zászló új képpel: szi. Donát és Noé képével, a művészi himzést Bartusek Mária tervezte és Bilkei Lenkével készíttette. A felszentelési ünnepély vasárnap a 10 órai mise alkalmával történt a

felsővárosi templomban. A súlyosan megbetegedett zászlóanyagát öv. Szentzenstein Jánosné urnó helyettesítette. A hívők serege teljesen megtöltötte a templomot. A zászló felszentelése után Bilkei Ferenc plebános ékes szavakkal változta a nap jelentőségét, azt az ősi hitet, a mely a felsővárosiakat a multban jellemezte s a melynek köszönhetik, hogy erős, kitartó, a veszéyekkel dacolni tudó helyüket minden téren megállani képes néppé acélosodtak. Az új zászlónak azonban egyéb jelentősége is van. A győzelem felé diadalmasan nyo-

muló idők vihára közli kezd lobogni. A készítettöknek egyik fő-öhhajtásuk is az volt, hogy ha majd a nagy harc lsten segítségével a diadal énekével bevégződik, ha majd a harcdezt fiaink viszszerternek a megvédett haza határaitól, ha majd énekelve, könynyezve, boldogan kivonulunk eléjük, hogy ünnepeljük, hogy a szívünkre szorítsuk őket: akkor a szent Donát Társulat lobogója is ott fog lengeni a diadalmi menetben, a szenvedések után a kitörő lelkesedés glóriás processzióján. Ugy legyen! Minél előbb legyen úgy!

Szabadulás a királygyilkosok fogságából.

Egy Hindenburg-baka egyéves szerb fogsága és menekülése.

A Fejérmegyei Napló mindejt a háboru első hónapjaiban megnyitotta a teljesen ingyenes tudakozódó irodáját, s megkezdte az el-tűnt, fogságba került, elesett és beteg katonák keresését. Ezen háborus alkélonk, eltekintve attól, hogy tekintélyes anyagi áldozatokba is került, rengeteg munkát ad az amugy is nagy elfoglaltsággal bíró szerkesztőségnek. De szívesen, örömmel tesszük, mert a lefolyt másfél év alatt sok kétségbeesést, aggodalmat oszlatunk már el a felkutatott, megtalált katonákkal. Sok könnyes szembe örömet varázsolunk, s sok elszorult szívet felvidítottunk s ez a tudat, minket is boldoggá tesz, eléledejteli velünk, hogy az ejteli óráútis mindennap az iróasztalnál talál bennünket, amikor talán épen az eltűnt katonákért írjuk ide is, oda is a kutató leveleket. Egyiket a fogolyirodának, a másikat a harcra, a harmindiket, negyediket és így tovább.

Keressük az eltűnt Babai Árpádot.

Jól emlékszünk. Akkor is épen a kísértetek óráját verték az Óreg templom tornyában, amikor Babai Árpádot írtuk meg a kutató leveleket. Babai Árpád 26 éves, székesfehérvári népszerű, nős, gyermekei nincsenek, a 69. gyalogezred 12. századának közlegénye, római katolikus vallású, a mozgósításkor vonult be s 1914. aug. 1-én indult az ezred egyik batalionjával a déli harctérre. Nyoma veszett. Egy alkalommal sem adott életjelet magáról. Ezrede sem tud felvilágosítást adni. Ez volt a kutató levelek szövege. Megkezdődött a kutatás. A szerb Vöröskereszt sem tudott felvilágosítást adni.

Babai Árpád eltűnt. Csupán ennyit tudunk megállapítani. Babai anyja és felesége ugyszólván minden hónapban eljötték a szerkesztőségbe, hogy „jött-e valami irás?” Türelemmel vigasztaltuk őket. Majd, majd. Biztatuk, de hát Szerbiából bajos tudósítást kapni. Istennel, hányszor kellett ezt elmondanunk.

Megjött az Árpád!

Talán épen tizenkettőszáz jött az Óreg Babainé és a menyé a szerkesztőségbe pénteken délután. Már épen a szokásos vigasztalásba akartunk belekezdeni, amikor a jó Babainé örömmittasan ujságotlni kezdte, hogy megjött az Árpád. Megszókölt a szerbektől, aztán most itthon van, holnap majd eljön a szerkesztő urhoz, hogy elmondja a viszontagságait. Sokat szenvedett szegény. Csakhogy él a lelkek.

Babai elbeszéli

viszontagságait.

Szombat délután csakugyan eljött az atyjával. A lesoványodott, a sok viszontagság szántotta barázdas homlokú, szőke Babait mindjárt felismertük. Hiszen a boldog békeidőben sokszor láttuk a Pozsár Lajos bandájában, amint a cimbalmot verte. Szépen verte, a legszomorubb szívet is fel tudta vidítani, mert Babai elismert, kitűnő cimbalmos.

Leültünk az asztalhoz, rágyújtottunk cigarettára, az Óreghegy lelvől is tettünk magunk elé, s azután elkezdett beszélni Babai. Mesélte az élményeit, szépen idő-sorrendben egymásután, mintha csak naplójegyzetet vezetett volna. Pedig egy betűt sem írt le fogsága történetéből. Még haza sem írt, mert mindig azt hitte, hogy néhány hét múlva vége a háborúnak s ugys hazajön. Meg azután hosszú ideig beteg is volt, ez is csak akadályozta a levél-írásban.

Indulás a királygilykosok és a kecsképasztorok királya ellen.

Szép ünnepszeg volt, mikor be-
vagoniroztak bennünket a fehérvári állomáson. Csak addig szó-
rult el a szívem, amíg a feleségem-
től búcsuztam. Aztán már nótaszó
volt. Így érkezünk meg Alipasa
Mostarba, ahol kéthétig marad-
tunk. Innen Montenegroba men-
tünk, ahol alaposan kiporoltuk a
hegyek lakóit. Egyhónapi küz-
delem után Visegrádon termettünk,
hogy a szerbek is megismerjék
a Hindenbreg-gyerekeket, illetve
akkor meg csak 69-eseket.
Focsánál szörnyen poroztak a
szerb bugyogók. Az alapos lecke
után Drinacsánál szerb földre lép-
tünk szeptember 16-án. Nemsokáig
maradtunk ott. Mikor már alaposan
hazavertük a királygilykosokat, is-
mét visszamentünk Boszniába s
ott ünnepeltük meg a király név-
napját. Szép ünnepszeg volt,
sohsem felejttem el. Ekkor kaptuk
az első dicséretet. A brigádéros
külön beszédben magasztalta a
69-eseket, akik oroszlámmódra
verekedtek a szerbekkel.

Csakhamar jött megint a parancs.
Ismét ráleptünk az orgyilkosok
földjére. Gyorsan mentünk előre.
A szerbek valósággal szaladtak
előttünk. Elfoglaltuk Jagodínát,
Usicéret már katonabandával vo-
nultunk be, mert a szerbek ide-
jében kerekelt oltodtak.

A korán beállott hideg miatt
sokat szenvedtünk. Nekem a lá-
bam teljesen megfagyott, ugy,
hogy Usicén kórházba tettek.
Batalionunk tovább ment, én pe-
dig több társammal a kórházban
maradtam.

Károly János.

Mintha egy szép rokozó oszlop
dőlt volna össze...

Mivelhogy az emberekben is
van stílus. Az egyiknek a lelke
valóságos götika. Folyton fölfelé
tör s azt bármennyire iparkodik
is elrejteti, az emberek mégis
észreveszik rajta. Ezek azok, akik-
ről szent Pál azt mondja, hogy
„conversatio nostra in coelis est.”
Ha közelükbe jutsz, a szentség
illata árad feléd. Ilyen volt a jó
Várossy Gyula. Mielőtt Fehérvárra
jött, egy régi tisztelője azt
mondotta róla, hogy még embert
nem látott úgy imádkozni. Igaza
volt. S a halála után azt beszél-
ték róla, hogy életében sokszor
kérte az Istent, hogy engedje ha-
lála előtt sokat szenvedni, hogy a
lelke jól megisztiljon, mielőtt
nagy utjára elindul. Megtörtént.
Igy halt meg.

A másik masszív, tömör osz-
lop. Ha csak ránéz is az ember,
mintha a régi római hallaná, „et
si fractus illabatur orbis.” Össze-

A visszavonulás. Babát fogoly lesz.

Csendes egyformaságban teltek
a napok a kórházban. Egyszer
csak halljuk suttogni, hogy vissza-
vonulunk. December 11-én beállít-
ott egy szerb hadnagy a kórházba,
s kijelenti, hogy foglyok vagyunk,
legyünk nyugodtak, jól bánnak ve-
lünk. Persze nem hittük el az ígé-
retet, s szörnyen elkecsereztünk.
Egy ideig Usicében hagytak ben-
nünket. Mikor már gyógyulófélben
volt a lábam, Nisbe szállították,
ahol egy istállóba szállásolták el
az invalidus foglyokat. Csekély
1800-an voltunk abban az istálló-
ban, amely azelőtt lovassági lak-
tanya épületül szolgált. Rövid idő-
mulva Csucsákra helyeztek ki, lá-
bam már gyógyulófélben volt, de
mivel nem volt cipőm, újból el-
fagyott s ismét visszakerültem a
nisi istállóba.

A nisi istállóban.

A sok szenvedés nagyon meg-
gyötört. A mi orvosaink kezelték
bennünket, de hasztalanul írták elő
a gyógyszert, mert nem volt; hiá-
ba rendeltek külön menüt, nem
adtak. Szerb, horvát és cseh fog-
lyok voltak a sanitézseink és ezek
a magyar, meg a német foglyokkal
nem a legkedvesebben bántak.

Az ellátás.

Kukoricagrizlevest kaptunk,
kukoricakenyeret. Később már csak
bablisztból készítették. Az előírás
szerint hus is járt volna, de azt
ritkán láttunk, mert a szakácsok
is csehekől kerültek ki, mint a san-
itézseink. A többit már jétszik
tudni. Magyarorszáki és svába gyom-
rába nem igen került belőle. He-

török, de meg nem hajol soha.
Önkéntelenül is a wormsí dóm jut
az ember eszébe. Vagy egy kö-
zép-kori, vasba öltözött német va-
lasztófejedelem, aki egyuttal püs-
pök is. Ilyen stílus volt a nagy
Steiner Fülöp.

Károly János egyik sem volt.
Mint kis diák sokszor gyönyör-
ködve néztem, mint hittanvizs-
gaíknak képviselője volt akkor, mint fiatal
kanonok a szép, elegáns, uri
papnak. Magas homlokú, szabá-
lyos, telt arca, szemén a civ-
kerrel, fekete, dus haja, magas,
egyenes termete, barátságos, köz-
vetlen modora, behelzög, muz-
sikáló hangja, meggyerővé, szinte
hódítóvá tették megjelenését. Ha
száz évvel korábban és franciának
születik, hát biztosan egy a Tri-
non ünnepelt abbéi közül, ha a
tizenötödik században és magyar-
nak: biztosan ott van Mátyás ud-
varában és seregében.

Mert a dinasztikus érzés erősen
élt benne. E tekintetben a ma-
gyar főpapság sohasem esett ki-
fogás alá, de talán sohasem tánt

lyette inkább „gyengéd” bánás-
módban részesítettek. Különösen
a botbüntetés végrehajtásánál mu-
tatták ki a testvéri szeretetüket. A
botbüntetést ugyanis parancs szer-
int ők hajtották végre.

Kiút a járvány.

Jött azután a járvány, a tifusz,
a kolera. Borzasztó idő volt az.
Hullottunk mint a legyek. De ta-
lán erről még most ne is beszél-
jünk bővebben. Én sem kerülhet-
tem ki. Fej és hastífuszt kaptam
egyszerre. Két hétig önkívületi ál-
lapotban fektüdtem. A jó lsten meg-
segített. Négy és fél hónap után
annyira, amennyire, rendbe jöttem.

Ki akar Oroszországba menni?

Mire felépültem, keserű napokra
virradtunk, elfogyott az élelem.
Ekkor úgy határoztak, hogy Orosz-
országba visznek bennünket és
felszolgáltatták a foglyokat, hogy ki
akar menni. Mindenki jelentkezett.
Én is. Ugy gondoltam, hogy majd
a román határnál megszököm, mert
már rengeteget szenvedtem. Persze
nem lett belőle semmi. Továbbra
is Nisben maradtunk.

Babai kétszer megszökik.

Titokban halottuk sugdozni,
hogy jönnek a bolgárok. A hír
még korai volt. Nem jöttek. Erre
elhatároztam, hogy megszököm.
Nem sikerült, elfogtak. Huszonöt
botbüntetést kaptam és még su-
lyosabb koplalást. Azt mondta a
parancsór hadnagy, hogy ha még
egyszer megszököm, 2 évi elzárást
kapok, amelyet akkor is ki kell
töltenem, ha vége lesz a háboru-
nak.

ki jobban, mint Ferenc József al-
kötmányos uralkodásának első é-
vtizedeiben, a mult század hetve-
nes, nyolcvanas éveiben.

Károly János egészen, teljesen
ennek a kornak embere volt.
Hosszu élete derekán, szép tehet-
ségei virágában élte azt az időt
s hatásai alól nem is tudott kibon-
takozni soha.

A magyar katolicizmus törté-
netének legszomorubb lapjain fogja
elkönyvelni azokat az évtizedeket:
A jofinizmus esekelyesedett vi-
zét a kamaz liberalizmus bősége-
sen bugyogó forrásai duzzasztot-
ták fel s ez az áradat előlőit val-
lást, társadalmat, közéletet — min-
dent. A mai nemzedék nem győzi
megsiratni azt a kort, amely annyi
reparálni valót teremtett és hagyott
hátra politikában, erkölcsben, köz-
gazdaságban, igazságszolgáltatás-
ban a jövő számára.

Tisza Kálmán másfél évtizedes
érája alatt vallás, hazafiság, hala-
dás, türelem, karrier, politika ugy
összegubancolódtott az életben s
a lelkekben, hogy embernek kel-
lett lennie, aki a hazug béke nap-

Törődtem is én a fenyegetésé-
vel. Újból megszöktem, újból el-
fogtak. Ekkor, mire visszaértem
Nisbe, 75 botbüntetést kaptam,
amely teljesen megfört. Csehnek
mérték rám. Hosszu ideig nem
birtam a tagjaimat, még a ruha-
érintés is pokoli gyötrelmeket
okozott. Rádásul még éheztem
is kellett.

A foglyok vasutépítésnél dolgoznak.

Mikor felépültem, Gramadára
vittek engem is vasutóútást csi-
nálni. Napi 50 fillér volt a zsold.
A legtöbb azonban, sohasem láta,
amint a hazulról érkezett pénz
sem, ha nagyobb összeg volt,
csak 10-20 koronákat szoktak
kiadni. Csináltuk a töltést, silány
ellátás mellett, ruhánk meg volt
is, nem is. Hosszu ideig dolgoz-
tunk ezen a vidéken és sokat kel-
lett fáradozni, mert a legcsekélyeb-
bért kijárt a botbüntetés, meg a
teljes koplalás. Teljesen a feltágye-
lők önkényének voltunk kiszolgál-
tatva, akkor büntettek bennünket,
amikor kedvük tartotta. Néha még
cigarettá rágyújtásért is kijárt az
öt bot. Nem egyszer szinte keres-
ték az okot, hogy elővehessék a
rettenetes botot. Beletörődve sor-
sunkba csak huztuk az igát a silány
táplálkozás mellett s várunk a
boldog szabadság óráját. Végre
ez is megjött.

Jönnek a bolgárok.

Egyszer csak nagy kavarodás
támad, abba hagyják a munkát
s mindnyájunkat terelni kezdenek
Albánia felé. Akkor történt, ami-
kor a bolgárok megkezdtek az
offenzívát.

A foglyok tehát, sok sok ezer,

jaiban megfáta a komor, vészter-
hes jövő nehéz megpróbáltatásait.
Hogyne? mikor a miniszterelnök
érlette a módját annak, hogy ma-
gából Rómából kérjen és kapjon
patentot az ő „egyházat védő,
békéjét őrző, vagyonát biztosító”
politikájára.

Ez a háttér. Ebben áll Károly
János az ő kedves modorával,
magyaros, szinte páratlan vendég-
szeretettel, fényes szónoki tehet-
ségével, széleskörű tudásával, nagy
iroi készségével, jószágos szívével.
Igazságtalanok lennének vele, az
immár Istenhez békében elköltö-
zött emberrel szemben, ha a mai
kemény, harcos, öntudatos kor
semüvegén át akarnánk őt nézni.
Egy kis megértés, egy kis szeretet,
melyet ő oly bőségesen kiérde-
melt, igazabb képet rajzol róla.

Az idő aztán vaskerekeken ro-
bogott el felette. A kilencvenes
évek kegyetlen egyházpolitikai
harcai, a vergődő liberalizmus
kemény patái sok durvasággal ti-
porítottak le a virágait annak a
„pax”-nak, mely az akkori her-
ceggprímás ajkain is csakhamar

SÖVEGJARTO vászonáruháza. Barátok épülete.

Nagy választék

Fehér és színes barchetok karton, schiffon és damasztból. Kü-
lönféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők-
ből. Ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matraoszövetekből.

OLCSÓ

Szabolcsi útra

mind megindultak Albánia felé. Síralmas házsolás volt. Nekem az összes ruházatom egy vékony nadrág és kabát volt, sem cipő, sem köpeny. Térdigérő szában vándoroltunk üres gyomorral. Itt-ott döglött trénlő husából vágtunk egy darabot és azt készítettük el nyársón. Fölséges pecsenye volt. Annál rosszabb volt hozzá a kenyér, ha ugyan volt egyáltalán kenyérünk. Nem egy kidőlt közülünk a rettenetes utban, lemaradt. Mi lett vele, Isten tudja. Egy párnak a sorsát ugyan láttam, de most ne térjünk ki arra.

Jól csináljátok az utat, mert ugyanis a svábáké lesz.

Az albán határnál megállítottak bennünket. Rossz utakat kellett helyreállítanunk. Neki álltunk a munkáink. A menekülő szerb urak egymásután érkeztek autokon, rohantak a tengerpartra, vagy hová. Nem egy lekiáltott hozzánk az autóról — tudok szerbül, tehát megértettem őket, hogy jól csináljátok az utat, mert ugyanis a svábáké lesz.

Albániában.

A menekülő szerb urak után csakhamar minket is tovább hajtottak, mert veszedelmesen közelített a bolgárok.

Vonszoltuk tovább a testünket. En már alig bírtam, a lábam harmadszor iselfagyott. A körmeim leestek. Térdig nyílt sebekkel teli a lábszárom. De azért mentem, mert én tudtam, hogy mi vár reám, ha elmaradok.

anakronizmussá vált. Rhodusi kolosszus legyen az, aki akkora örvényeket át tud hidalni.

A székesfehérvári egyházmegyét szerencsés, erős kézzel vezette át ezen a végzetlenül súlyos évtizedben Steiner püspök. Sebeket osztott és kapott, végigküzdötte a legnehezebb harcokat, acélos lélekkel tűrte a népszerűtlenség kegyetlen ödiúmat: de vaskelés nyomán feltört az ugar, kifordult a gyomr s halálakor pompásan zsendülő vetést adott át gondozásra huszadik századbeli utódainak.

Sokszor siratókora elmulásával megmozdultak az évtizedes homoktetegek régi elfojtott energiái. Voltak emberek, kik visszakarakták csinálni a mulat, belekapaszkodtak az idő óramutatójába s megpróbálták azt visszafordítani tiz esztendővel.

Kicsiny érdekek zászlójára felírták az akkori nagyon népszerű, országserzte ismert fehérvári nagyprépost nevét. Ma sem akarom elhinni, hogy Károly János, ez a békes, szelidlelkű, jó ember komolyan akart volna püspök lenni azokban a veszedelmesen háborgó nehéz időkben, mikor világnézetek kezdtek vívni kemény csatáikat Magyarországon. De egy név kellett, amely posszibilisnek

A harmadik szökeés sikerül.

Albániába érve, már teljesen össze voltam törve. Hat társammal elhatároztuk, hogy megszökünk, akármilyen történik. A hat között volt Cice Imre móri fiú, szintén Hindenburg-baka. Elbujtunk a hegyek között, s levetődünk egy kis falucskába. Egy török házában kaptunk menedéket, aki az istállójában rejtett el bennünket.

Hat napig voltunk a vendégei. Mindennap bőségesen bñozta az ennavolát, kenyeret és savanyu paprikát. Hétedik nap jött a meg-megváltás órája. Beállt a török az istállóba, s jelenté, hogy itt vannak a bolgárok, előjöhettek már. Örömiünk leirhatatlan volt. Agyonöleltük egymást, tüstént megvándoroltunk bennünket, ruhát is kaptunk, majd pedig jelentkez-tünk a parancsnokságnál, amely Üszkübe vezényelt bennünket.

Üszkübi gyűjtő tábor.

Üszküben ugyanis egy gyűjtő tábort állítottak fel, ahol a megmenekült foglyok jöttek össze s szállították tovább őket. Bütyönykeresztül Prilepbe, mentünk, ahol vonatra ültünk így utaztunk Üszkübe. Két hétig voltam ott s azután száználvalanoktat utnak indítottak Belgrádba. Belgrában fényes megvendéglésben részesülünk, még bort is adtak az ebédhez.

Egyév után ismét a hazai földön.

Egy napi tartózkodás után egy-egy utnak indultunk Zimonyba. Amikor leléptünk a hidról, földre

borultunk, csókoltuk az édes hazai földet, sirtunk örömiünkben. A város lakossága fogadott bennünket. Megöleltük egymást és ismét csak sirtunk, éljenzejük a mi édes hazánkat.

Hazatélé a családi fészkebe.

Zimonyba vonatra ültem s Budapestre át hazakerkeztem. Pénteken reggel toppantam be a lakásomba, senki sem várt. Hiszen már rég elszárák. De most a mi örömiünk határtalan. Áldott legyen a jó Isten érte.

A gyermekkórház kérdése.

Közegészségügyi hiányaink közé tartozik, hogy Székesfehérvárnak és a vármegyének nincs gyermekkórháza. Ez ugyan nem helyi, hanem országos baj, mert hiszen a legtöbb megye és város így van. Fontosságát minden bővebb bizonyítás nélkül mindenki belátja és mégis — nemde különös? — a legkevesebbet szoktunk foglalkozni ezzel az égetően szükséges kérdéssel.

A gyermekhalandóság nálunk már a multban is ijesztő statisztikát produkált. A háboru óta pedig egyszerűen kétségbejítő állapotok teremődtek. Vegyük csak a helyi viszonyokat. Évről évre nagy mértékben csökkent a különféle járvány a gyermekek között. Így volt a háborus évben is. Sőt éppen most dühöngött legjobban, éppen most követelt legtöbb

áldozatot, amikor minden egyes gyermek megmentése tisztesen, százaszorosán nemzeti érdek lett.

Mikor felült a fejét a járvány ugraszólván tehetetlenül áll a közegészségügyünk, mert védekezési eszközök híján alig tud gátat építeni a tovaaterjedésnek. Az iskolalezárás, a városok lezárása kiragasztása, no meg egyéb nehányanak a járványkórházba csufoit vityillóba való deportálása ugraszólván az összes óvintézkedés, amit megtehetünk.

Hogy mindez csak félmegoldás, csekély eredményt produkáló óvszer, a járvány hosszú és súlyos befolyása bizonyítja.

Milyen másként állnánk, mennyivel kevesebb gyermekeket ragadhatna el a halál, ha megvolna a gyermekkórházunk. Igaz ugyan, hogy egy gyermekkórház nélkül is kevesebb volna a veszteségünk, ha megvolna a közönség szigorubb bánatán az orvosok által előírt járványrendszabályokat, az óvintézkövételeket azonban még is nagyon ijesztő foglalkozni, mert a legtöbb család a legnagyobb gond és tisztaság mellett sem kerülheti el, hogy járvány valamennyi gyermek egészségét, életét próbára tegye és esetleg több áldozatot is ne követeljen.

Épen a napokban írt nekünk egy elkéseredett anya kétségbeesett levelet, amelyben négy gyermeke elvesztését írta le.

Betartottam — írja — minden óvintézkedést, de hasztalan volt

látszott azok előtt, kik a jó öreg fa lombos ágai között akarták megrakni fészkeiket. Nagy befolyások mozdítottak meg, olyanok melyeket az idő, a tapasztalat sokszor érdemkion kívül hozzácszokratott ahhoz, hogy ilyen alkalomkor sikerrel törődjenek az anyaszentegyház dolgaival. Budapestben, Bécsben könnyen ment a dolog. De Rómában megakadt. A küzdelem hullámai egekig a pápai trón számozáig — mondjuk — Steinhuber kardinális személyéig emelkedtek s a vége lett — Városhy kinevezetése. És azon a komor novemberi napon, mikor a kinevezés híre megérkezett, a székesfehérvári egyházmegye százötven papja adott hálál lélekből az egyházat kormányzó isteni gondviselésnek.

Pedig Károly János közszereteten álló embere volt a papságnak is. Csak kormányzásától tartottak méltán mindazok, kik jól tudták azt, hogy egy egyházmegye eredményes, Isten szándékai szerint való szerencsés kormányzásához szinte elengedhetetlen feltétel, hogy a püspök oldala mellett olyan emberek álljanak kiknek lelkében nincs, nem jut még egy kuckó sem az önérdék számára, kiket nem mozgat sém rokon,

sem ellenszenv, kik minden gondolatukat, minden tervüket, minden — a püspök előtt elmondott véleményüket készek bármely pillanatban az oltárra tenni, az Isten ítélete alá bocsátani. S akik előre látták, hogy az akkor már erősen fogytán lévő, szeméivel sokat szenvedő, energiáját napról-napra vesztítő nagyprépost, mint püspök könnyen oly befolyások alá kerülhet, amelyekől mentse meg a jó Isten mindenkor az ő anyaszentegyházát.

Mikor aztán az episcopabilitás megszűnt s eltávolodtak mellőle azok, kiket — mint bebizonyosodott — nem a barátság fűzött hozzá a jó nagyprépost szive újra a régi szeretettel fordult azok felé, akik azt igaz becsüléssal, megérdemelték. Minél gyengébbek lettek a szemei, annál tisztábban látott, annál jobban kezdte ismerni embereit.

Igy élt aztán még tizennégy évet békeben, közbecsülésben, figyelmes szeretetétől környezve püspökeinek, nagyszámu barátainak s mindazoknak, kik tudják azt, hogy a — finom, gyengéd lelkek egyik legszebb sajátsága: tisztelettel állni meg a gyermek és az aggastyán előtt.

Nem e sorok feladata, hogy

Károly Jánost, mint színdarab, mint történetíró melltassák. Pedig az ő s egyéb beszédei annak idején országserzte ismerette telek nevét s Fejérmegye örökre hálás lehet azért, hogy őly avatott toll írt a nagyprépostról, mint a fehérvári nagyprépost.

Éppen az volt az ő legnagyobb gyűjtő Családi körülményei, melyek hosszú során áll nyomatlanul a kiváló műveltség, mely szinte szívesen kutatta fel és gyűjtötte az értékes, szép, régi butorkat s hatalmas könyvtára, melyről kiadott katalógust készítettett s mely nem egy kisebb intézetnek is becsületei válnék; nyílt, barátságos vendégszerető háza és asztala, hol a vendég még hosszú, keltszó gyengélkedés idején is megkín hiányzott, a hermeszterét, a régi, fért rajongó lelke, mely fehérvári szülőjéből valóságos tulajdonát alkotott; nagyszámu tudomány kiadványai; ömledtek pénzbe kerültek. De élete vége felé jellel, okos ember éke befolyása miatt azért sok jót is tett népe számára. Sajátlanul, szegényekkel és itézményekkel segített. És ezért sokan, szívesen őrzik emléket s szeretettel imádkoznak érte.

— s.

Alkalmi vétel!

Több 100 vég legfinomabb HÍMZÉS fehérneműre alkalmas, továbbá női és férfi ajour ZSEBKENDŐ nagymennyiségben

RENDKIVÜL OLCSON

jön vásárlás alá, míg a készlet tart

Vermes Áruházban.

egymásután ragadta el a járvány a gyermekeimet. Ugyebár, ha gyermekkorházunk van, ilyesmi már nem fordul elő, mert a beteg gyermek elszállításával megóvjuk a többi.

Amíg radikálisan nem lépünk fel a járványok ellen — s ez csakis gyermekkorház létesítésével érhető el — addig tehetetlenek leszünk a gyermekhalandóság szanálásában, tehetetlenül kell végignéznünk a minden esztendői járványdühöngéseket, fájó szívvel kell néznünk azt a sok apró kis koporsót, amelyek szemrehányólag azt mondják nekünk, hogy nem kellett volna összeacsolni benünket, ha ti igazán a lelketek viselnétek a gyermeki-lág sorsát, a nemzet jövő gerincét.

Most a háboru alatt, amikor minden gyermek megmentése a legfontosabb nemzeti érdek, jó lenne ezen kérdés felett komolyan gondolkodni és tenni is valamit. Színte azt kell mondanunk, hogy elsőrendű hadijótekonysági akció lenne, ha erre is ügyet vetnének.

Igaz, a gyermekhalandóságnak sok más száz és száz oka van, így a meggyálulásra is más eszközök, reformok életbe léptetése is kellene, hogy azonban a gyermekkorház létesítése ebben az ügyben elsőrendű, azt elvitatni nem lehet.

Dr. Prohászka Ottokár hadiárvaház.

Sárszentmiklóson

170 koronát eredményezett a gyűjtés, amelyben a plebános mellett különösen Vajer Katalin buzgólkodott.

Törökhatárról

a Notre Dame intézet pótlólag 12 koronát küldött.

Örömben

Braun Gyula plebános buzgólkodott a gyűjtésben, amely 90 koronát eredményezett.

Fővenyusz tán

Kim Róza tanítónő buzgólkodása 82:14 K. eredményezett.

Ráckeresztúrról

Láber Gizella és Kovács Irén tanítónők buzgólkodása pótlólag még 24 K. hozott a hadiárvaházra.

Kálozon

Székely Gyula plebános lelkes agitációja 340:50 K. eredményezett. A gyűjtésben Kolonics Róza, Fésű Mária, Takács Róza, Pál Erzs, Farkas Julia, Gruber Erzs, Sós Boris, Rudnicsai Julia, Pál Katalin, Böhm Róza, Pál Anna és Julia, Bognár Kato, Lauber Boris, Talabér Teréz, Fésű Mária, Simon Róza, Král Julia és Pál Erzs buzgólkodtak. K. N. 7 koronát, özv. Salamon Istvánné Bántréve 2 K. adományozott.

— A kenyérjegy és a vasúti vendéglők. A belügyminiszter rendelete szerint a kenyérjegy rendelet alól a vasúti vendéglők kivételt képeznek. A távirat szerint az útutazók a vasúti vendéglőben utazási igazolványukat illetve vasúti jegyük ellenében kaphatnak kenyéret — kenyérjegy nélkül, a helybéli utasok ellenben csak kenyérjegy ellenében kaphat kenyéret.

HIREK.

Montenegró letette a fegyvert.

A fekete hegyek országát is elérte a végzet. Leigázva fekszik a Monarchia fegyverei előtt.

Tisza a tegnapi ülésen bejelentette a háznak, hogy Montenegró külön békét kér és leteszi a fegyvert.

— A magyar városok és községek fejlesztő részvénytársasága folyó hó 19-én délután gróf Széchenyi Viktor főispán elnökelete alatt ülést tart, amelyen a husfeldolgozó telepek létesítését fogják megtárgyalni. A gyűlésen dr. Saára Gyula polgármester és Szűts Jenő alispán is résztvesznek, mint igazgatói tagok.

— Drágább lesz a szén. A szén eddigi lényeges áremelkedése után most ismét felemelked az árak. Az üzemi költségek állandó emelkedése, a magas munkabér, nemkülönben a márka árfolyamának számottevő drágulása arra indította a bécsi szénnagykereskedőket, hogy az árakat további 30—40 százalékkal felemeljék. A mai értekezleten hozott ilyen értelmű határozatot tudomásulvétel végett már az osztrák kormány elé is terjesztették. A szén tehát ismét drágább lesz és természetesen nemcsak Bécsben, de Budapesten is aránytalanul magasabb árakat fognak kérni a szénkereskedők.

— Gazdasági cselédek kenyéradagja. A liszt- és kenyéradagokra vonatkozó rendelettel kapcsolatban a „Gazdasági Tudósító” jelenti, hogy a vidék legtöbb részén a gazdasági cselédek nem akarják elfogadni sok helyütt a kormány által előírt liszt, illetőleg kenyéradagokat és amennyiben nem igénylik nekik továbbra is napi másfél-kilo kenyéret, nem akarják tovább vállalni az illető gazdaságokban a munkát.

— Gondoskodás a rokkantokról. A belügyminiszter értesítette a várost és a vármegyét, hogy az állások betöltésénél mindig tekintettel kell lenni a rokkantakra, ha azok megfelelnek s előnyben részesítendőek. Különösen a könnyű hivatalosolgai állásokat, felügyelő-ségeket nekik kell juttatni.

— A zsir és hentesárak maximális ára. Dr. Saára Gyula polgármester a belügyminiszter rendeletében gyökerező joga alapján az alább felsorolt cikkekkért követelhető legmagasabb árakat január hó 16 napjától február hó 15 napjáig bezárólag kilogrammonként a következőkben állapította meg: Olvasztott zsir 6:40 K., Háj 5:80 K., Szalonna 5:40 K., Hus (taraj, lapocra, comb, oldalas) 4 K., Kocsonyahus 2:80 K., Tüdő, máj, vesevelő 2:80 K., Sózott, füstölt paprikás, főzött, abált és csemege-szalonna 6:40 K., Friss kolbász 4 K., Füstölt kolbász 5 K., Füstölt hus 5 K., Disznósajt 4 K., Virsli (6 és fél deka) 30 f., Vastag virsli (szafaladé, 5 deka) 24 f., Sonka 6 K., Töpörtü 3:60 K., Füstölt csülök 4:80 K., A friss sertéshusnak szalonnával, felsértésenkinti (fejfel és lábbal számított) legmagasabb árát kilogrammonként 4:40 fillérben, ugyanennek szalonna nélkül legmagasabb árát kilogrammonként 3:80 koronában állapította meg. Aki a megállapítottaknál a fentebb

felsorolt cikkekkért magasabb ár követel, az 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronájig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, de ugyanezen büntetés éri azt is, aki az árjegyzék kifüggesztésére vonatkozó rendeletet megszegi.

— Takarékoskodjunk. A belügyminiszter rendeletéből a város felhívja a közönséget, hogy a fűtőanyag takarékoskodjék, különösen az ipari üzemeknél, légszűrő és villanygárnál kell az okos takarékság érvével élni, hogy a szén mennyiség leendő legyen. A világítás a minimumra kell redukálni, hogy ezáltal is spóroljuk a telepek szénkészletét.

— Kit a részegségért, kit a hamis tejért. A rendőrség Meizer Mihályt botrányos részegségért 50 koronára, vagy 3 napi elzárásra ítélte. Boda Jánosné Zámoly utca 21. szám alatti lakos fölézött tejért 25 kor vagy 3 napot, Sziksz Jánosné Almási télepi lakos hamisított tejért 35 K. vagy 3 napot, Pletler Istvánné Széchenyi utca 98. szám alatti lakos pedig 60 kor. vagy 3 napot kapott a tejanulcsióért.

— A bolgár vöröskeresztnek. Láber Gizella és Kovács Irén ráckeresztúri tanítónők buzgólkodása egy színelőadás jövedelméből 40 koronát juttattak a bolgár vöröskeresztnek, amely összeget a Fejérmegyei Naplónak küldték meg.

— Megcsipték a tolvaj internáltat. Megirtuk, hogy Masics Radoszláv milanováci internált a színház kávéháza két társának 700 kor. pénzt ellopja, s megszökött. A budapesti rendőrség ma értesítette a székesfehérvári, s megcsipték a tolvaj internáltat. A rendőrség intézkedett a hazaszállításáról.

— Lopják a telefonhálózatot. A 35. gyalogezrednek a Távirda-utcában van a telefoniskolaja, amely telefonösszeköttetésben van az ezred táborával, a városon kívül fekvő Csikvári-utí-barakkal. Már többször előfordult, hogy a telefonvezetékét elvágták és a huzalt ellopják. Schmidt ezredes, állomásparancsnok a legszigorúbb vizsgálatot indította a tettes kézrekerítésére, akit hadserg elleni-vétség címen fognak a törvény elé állítani.

PROF. NICK FANTOM

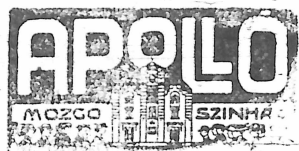
a detektív fenomén, az utólráhetetlen nyomozó lángész, hol és mikor mutatkozik be

????????????

SZÍNHÁZ.
 Ifjúsági előadás. Szombaton délután volt az első ifjúsági előadás János vitézzel. Az ifjúság zsufo-lás megöltötte a színházat, a színeségek pedig tudásuk legjobbját nyújtották. Nagyon helyesen, megfogadták azokat a jóakaró tanácsokat, amelyekkel az ifjúsági előadásokat bevezették. Csupán még egy elődlogra hívjuk fel a figyelmet. Ifjúsági előadások alkalmával a ru-

hában is a legszigorúbb diszkrciót kérjük. Nem ugrovásként, hanem szíves figyelmeztetésként mondjuk. Hogy miért? stb. Sapienti sat.

Szombaton este a Leányvásárt ujtították fel gyenge előadásban. A reprihez nem igen van szerencséje a társulatnak. Nagy mértékben ez ugyan az operettszemélyzet elfoglaltságából magyarázható, amelynek ugyancsak sok tanulnivalója van a folytonosan új és új darabokkal. Vasárnap este a Legénybucsu ment hatodszor jó előadásban és zsufo-lt ház előtt.

Hétfőn és kedden:
 január 17 és 18-án:
 Az Amerikai Sálíng-nyár
 3000 m.-es szenzációja:

Bányarablók.

(Az alaski aranybányák titka.)
 Dráma 8 felvonásban.
 Az előadások pont 2 és fél óráig tartanak.
Előadás 6 és 9 óraker.
 RENDES HELYÁRAK.

APRÓHIRDETÉSEK.

Egy uri házhöz jóvalóval minde-ny leány vagy asszony, ki főzni is tud azonnal felvétetik. Bővebbet a vármegyei ház kapusnál.

Vennék készpénz fizetés mellett 2—300 kgm pergetet mézet, ajánlatokat kéri Kutassy Kálmán Bat-tailonsziroda 35.

Egy ház szabadkézből eladó 2 ré, egy a sziget alatt, a másik a pöntölei határon felül. Tudakozni Selyém-utca 43 sz. a.

Hasonló érbe adatik 3 darab buza-föld és két kaszáló ré a 1916. gazdasági évi használatra kukorica termelésre tudakozni lehet Székes-fehérvár, József-utca 3. szám alatt Almássy János zárgondnoknál.

Telefon 233. — Tefon 233.

Hétfőn és kedden,
 január 17 és 18-án:

A TÉVEDT NŐ.

Megható modern társadalmi dráma 3 felvonásban.

Gyógyszerész ur nősi.
 Legujabb bohózatos vigjáték 2 fészben.

Nagyszabású pótműsor.
 Előadások fél 7 és 9 óraker.